

19 Januari 1955

Ref. No. 1641

AAN: MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Fotocopie nr: *112.381*

MP, Wnd MP, HC, Z,
DGIN, DBI, -/PL

FC

CODETELEGRAM

Plaats van afzending: DJAKARTA

Datum van afzending: 19-1-55

Inhoud (Paraphrase) —

Datum van ontvangst: 19-1-55

GEHEIM

Uw 558 heeft zich naar ik vermoed gekruist met mijn 802 waarin ik vanaf sub 7 een beknopte evaluatie heb gegeven, die feitelijk geheel overeenkomt met de inhoud van Uw bovengenoemd telegram.

Met betrekking tot de door U gewenst "hernieuwde beoordeling van de toestand" in aansluiting op de visie, gegeven in mijn 657, merk ik het volgende op:

Bij de beoordeling van de ontwikkeling der Nederlands-Indonesische verhoudingen moet men mijns inziens uitgaan van het bestaan van een onder- en een bovenstroom. De onderstroom is sinds het optreden van het Kabinet Ali Sastro vrij constant van volume snelheid en richting en beweegt zich uitgesproken naar links. Het programma der huidige Regering, daarbij voortgestuwd door de President, is en blijft anti-Westers, speciaal anti-Nederland, anti-kapitalistisch en, onnodig het te zeggen, anti-koloniaal imperialistisch. De liquidatie van de Nederlandse economische invloed en belangen alhier blijft in het centrum der belangstelling staan en is een der peilers van de samenwerking tussen regeringspartijen en PKI. Hoogstens kan men zeggen dat omtrent het tempo, waarin die liquidatie moet worden voltooid, er enig verschil van opvatting bestaat tussen de extremen en de meer gematigden in de Regering. Hoe belangrijk de invloed van de diehards is, werd dezer dagen weer gedemonstreerd in de voor de economie van het land eventueel, indien zij wordt uitgevoerd, desastreuze aanval op de veen- en havenbedrijven.

Deze onderstroom nu loopt als een rode draad door onze gehele rapportage van de laatste anderhalf jaar en voor een hernieuwde beoordeling daarvan bestaat naar mij voorkomt geen aanleiding.

Daarnaast bestaat er een bovenstroom, de golfslag aan de oppervlakte die uiteraard bij de toeschouwers de meest directe reacties veroorzaakt. Hier inderdaad treden onder de invloed van de wind der propaganda ieder moment verschillen in intensiteit op, die in de rapportage aanleiding geven tot meldingen variërend tussen "storm" en "weest op Uw hoede".

Mijn 657 was zulk een stormwaarschuwing, die op dat ogenblik nodig was. Mijn verdere rapportage der laatste acht weken overzien- de, meen ik duidelijk te hebben gesteld dat mede tengevolge van Uw prompt ingrijpen de storm nog tijdig tot bedaren is gebracht en er een periode van betrekkelijke rust is ingetreden. Ik heb dit verschijnsel toegeschreven, enerzijds aan de matigende invloed die vanuit het buitenland en speciaal ook uit Azie op de Indonesische

Ter beveiliging van code-verbindingen zijn o.a. de volgende punten van belang:—

—2—

1. Op een codetelegram mag telegrafisch niet in open taal worden geantwoord.
2. Over de inhoud van een codetelegram mag niet met verwijzing naar dat telegram per telefoon worden gesproken.
3. Dossiers, welke codetelegrammen bevatten (ook in paraphrase), dienen veilig te worden opgeborgen.
4. Kladpapier, carbonpapier en dergelijke verband houdende met codetelegrammen dienen te worden verbrand (versnipperen is niet voldoende).
5. Afschriften van paraphrasen van codetelegrammen mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen worden vervaardigd.

CODETELEGRAM

Regering is uitgeoefend, anderzijds aan de gelukkige omstandigheid dat Indonesie door twee grote internationale conferenties op eigen bodem in beslag genomen wordt en zich dus tot Mei van dit jaar waarschijnlijk geen internationale repercussies op excessen tegen Nederlanders kan veroorloven. Ook heb ik de psychologische veronderstelling gewaagd, dat een stijging van het Indonesisch zelfbewustzijn als gevolg dezer conferenties wellicht enige invloed ten goede zou kunnen hebben.

De bovenstroom is dus op het ogenblik inderdaad enigermate tot rust gekomen, maar ik zou zeker niet durven voorspellen dat deze kalme een meer duurzaam karakter zal hebben. Daarvoor zie ik als absolute voorwaarde dat de onderstroom qua richting en intensiteit verandert en dat kan alleen, wanneer tengevolge van de verkiezingen een gematigder regime zou komen en dit de kracht zou opbrengen om de extreme elementen in toom te houden. Wanneer ik het doelbewuste optreden en de demagogische kracht van PNI plus PKI vergelijk met de politiek van redelijkheid van de oppositie dan bekruipt mij de angst of dit onderontwikkelde volk rijp genoeg zal zijn om de gemakkelijk aansprekende leuzen van de demagogen te verwerpen voor de kalme vertogen van mannen als Natsir, Rum en Sjaffrudin, die eigenlijk niet veel "lekkers" te bieden hebben.

Ik hoop met het voorgaande aan Uw verzoek te hebben voldaan, maar zou tenslotte nog een enkele opmerking willen maken over de opvattingen die blijkbaar op het State Department leven. Hiervoor bestaat temeer aanleiding omdat juist heden in alle couranten hier in grote opmaak een UP bericht gedateerd Washington 17 Januari onder het hoofd "Amerikaanse autoriteiten optimistisch over Indonesie" is verschenen. Ik sein U dit bericht en clair omdat ik er niet zeker van ben dat het ook elders in dezelfde vorm is gepubliceerd. Het zou mij zeer interesseren te vernemen, of Van Royen bevestiging kan krijgen, dat dit stuk inderdaad de officiële opvattingen weergeeft.

De miserabele "dirty dig" aan het adres van Nederland dat wij Indonesie bezwaard hebben met de erfenis van het communisme behoeft mijnerzijds geen commentaar, al is zij wellicht tekenend voor de gezindheid van bepaalde Amerikanen, ook te Djakarta, ten opzichte van Nederland. Wel meen ik te moeten wijzen op de rol die in dit bericht aan Ambassadeur Cumming wordt toegeschreven. Ik heb mij daarover verwonderd aangezien ik tijdens het in mijn 738 uitvoerig weergegeven onderhoud met Cumming d.d. 21 December een geheel andere stemming, speciaal ten opzichte van het communistisch gevaar heb geregistreerd. Ook in mijn 687 (gesprek met Steeves) is niets van een veranderde opvatting ten aanzien van de ontwikkeling van $\frac{1}{2}$ taken hier te lande te bemerken.

Nu moet eerlijkheidshalve wel worden opgemerkt dat het UP bericht bij nauwkeurige lezing niet de juichtoon bevat, die het opschrift zou doen vermoeden.

Maar het feit blijft bestaan dat het State Department klaarblijkelijk een vriendelijk geluid heeft willen doen horen. Kan het zijn, dat dit een reactie is op de uiterst ongunstige berichten die de

Ter beveiliging van code-verbindingen zijn o.a. de volgende punten van belang:--

1. Op een codetelegram mag telegrafisch niet in open taal geantwoord worden.
2. Over de inhoud van een codetelegram mag niet met verwijzing naar dat telegram per telefoon gesproken worden.
3. Dossiers, welke codetelegrammen bevatten (ook in paraphrase), dienen veilig opgeborgen te worden.
4. Kladdpapier, carbonpapier en dergelijke verband houdende met codetelegrammen dienen verbrand te worden (versnipperen is niet voldoende).
5. Afschriften van paraphrasen van codetelegrammen mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen vervaardigd worden.

CODETELEGRAM

laatste weken omtrent Indonesie in de Amerikaanse pers zijn verschenen en die, zie bijvoorbeeld Time van 3, 10 en 17 Januari, soms bepaald onredelijk fel zijn?

Hoe dan ook, ik zie blijkens mijn voorgaande beschouwingen geen reden om eenzelfde principiele volte face in onze evaluatie van de stand van zaken en de gevaren voor de toekomst te maken, als thans aan de Amerikaanse Regering volgens dit bericht wordt toegedicht. Hoogstens kan erkend worden dat op dit ogenblik de situatie uiterlijk wat gekalmeerd is.

VAN ITTERSUM 818.

NWZ

-
- Ter bevelling van code-verbindingen zijn o.a. de volgende punten van belang:—
1. Op een codetelegram mag telegrafisch niet in open taal geantwoord worden.
 2. Over de inhoud van een codetelegram mag niet met verwijzing naar dat telegram per telefoon gesproken worden.
 3. Dossiers, welke codetelegrammen bevatten (ook in paraphrase), dienen veilig opgeborgen te worden.
 4. Klappapier, carbonpapier en dergelijke verband houdende met codetelegrammen dienen verbrand te worden (versnipperen is niet voldoende).
 5. Afschriften van paraphrasen van codetelegrammen mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen vervaardigd worden.